

DIGLOSIA ETA ELEBITASUNA

BI IZKRIBU ARGITSU

Bestetan ere hementxe idatzi izan dudanez, denen politika-lelo bihurtu bide da gaur hitz hau: "bilinguismo".

Hitz honek berak, ordea, oso asmo eta ondorio desberdinei buruz erabil daiteke; eta osotara asmo eta ondorio aurkakoak lortzekotan erabiltzen da guar Euskal Herrian. "Bilinguismo" erdal hitza, horrela, areago da egiaren izkutabide, argibide baino.

Itxuren azpian datzan nahaspila saltu eta agerrazi nahiz artikulu batzuk ikusi dira azken bolada honetan. Luis M. Muxikak, Xabier Mendigurenek, artikulu hone- txen egileak berak ere, zerbait argitara dute gai funtsezko honi buruz. Eta agian ("agian ba!" ipartarrek dioten bezala) nahaskerien funtsa ulertzen hasiak gara.

Sail honetan ere, ohi bezala, aurretik doazkigu katalandarrak eta Vallverdu-ren liburua aipatua dugun bezalaxe, Badia Margarit-en lanak, eta Ninyoles-en liburuak batez ere, aipa genitzake. "Idioma y poder social" bide da denetan onena (Edit. Tecnos, Madrid, 1972).

Hau dela-ta, bi izkriburen berri eman nahi nuke gaur hemen:

1.-"Txepetx-en "Bilingüismo, Diglosia, Contacto de Lenguas" deritzana (Anuario de Filología Julio de Urquijo, 1974,3-79 orr.)

2.- Maria José Azurmendi-ren "Algunos aspectos socio-lingüísticos del Bilingüismo" (Donostia-ko EUTG-ak argitaratzen duen "Mundaiz" aldizkarian, 5. zenbakian, 1-7 orr., 1976).

Bi lan hauek, mamiaren mailaz eta beren luzeraz ere berdin, oso desberdinak dira.

Sanchez Carrión irakaslearena ("Txepetx" hori Nafarroako euskararen egoeraz inkesta ezagunaren egile baita) oso lan jakintsua eta jantzia da.

Nafarroako hizkuntz-egoeraz edo Alaska-ko eskimalenaz ematen dituen adibidean ikusita, jakinduriaz gain, "Txepetx"en barne-joera zein den argi eta garbi nabarmentzen da: Granada-ko irakaslea, gu bezalaxe, glotofagia eta etnozidio mota guztien kontra dago arrunt; eta euskararen zanpaketak eta galtzoriak minbertuta daukate,gu bezalaxe. "Txepetx"en iritziak horretara, diglosiaz eta gure egoeraz, euskaltzale porrokatu baten irizpideak dira; maitagunez eta euskararen alde jokatzekotan oratuak.

Errazkeriarik gabe azaltzen dizkigu "Txepetx"ek hiztegian eta funtsean soziologiariek oraindik ere beren artean dituzten liferentziak eta kalapitak; eta, egia zerbitzatu nahi horretan, arazoaren egia zerbitzatu nahi horretan, arazoaren ikuspegi zaila presentatzen digu. "Txepetx"en izkribua, beraz, dakarren bibliografiarengatik, aipatzen dituen adibide argi-

tsu eta ugariengatik, zalantzarik gabe jakin-minen zuztagarri eta aberasgarri gerta badaiteke ere, zailegi ere gerta dakioke beharbada irakurle askori.

Errezago, baina alderdi askotatik irmoago eta argitsuago ere bai bere laburrean. Maria Jose Azurmendi-rena: tamalgarrria litzateke benetan lan hau lau espezialisten artean ahantzirik gelditzea eta galitzea.

Antigutar hizkuntzalari gazte bipilak arreata guztia merezi du; batez ere EUTG-ko esukaldun irakasleak bere tesia diglosiaz eta hizkuntza-burrukez prestatzen duela jakinda.

Maria Jose Azurmendik apalki azaltzen duenez, ez du Rafael Lluís Ninyoles katalandarraren azalpena eman nahi baik. Piztu ere egin nahi luke "Mundaiz" aldizkariaren irakurleengan hai hauei buruzko jakin-mina; "proponiéndome con este artículo el promover por lo menos la curiosidad intelectual por estos temas, o quizá también el interés por ellos"

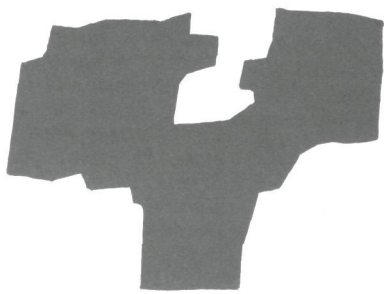
Orrialde argitsu eta trinkotan barrena, Maria Jose Azurmendik "bilinguismo" politika-leloaren barne ideologia izkutu isila salatzen du; diglosi-egoeraren egiazko zapalketa-muina eta irtenbidea argiro erakutsiz. Urrun uzten gaitu M.J. Azurmendik modako lelokerietatik! Euskal Herrian dagoen diglosia zertaritzen ari den garbi dago, dio idazleak, gure kasoa ez baita inondik ere munduan czezaguna; eta konponbideak ez baitira teori-mailan eztabaidatu behar diren horietakoa, kondaira-praxiak frogatu diren konponbideak erabiltzeko aukerarik izango dugun ala ez.

Ninyoles-en hitz aproposa bere eginez, Euskal Herrian gaur gerta daitezkeen bi "normalketak" erakusten ditu garbiki, istilurik eta tirabirarik gabeko "bilingüismo equilibrado" delakoaren ipuina eta gezurra ausarki eta guztiz bidez salatuz.

Artikulua, benetan, ezin daiteke labur. Irakurri eta gogoan hartu behar da bere trinko eta osoan; eta Ninyoles-en liburuak aztertu ere bai, jakina.

Agian eskainiko digu besterik M.J. Azurmendik! Ezen irakurri dugun izkribu labur honek segidaren gosea piztu baitu gugan. ●

TXILLARDEGI

EUSKALDUNON ALDIZKARIA
lehengo
oraingo
eta
betiko
astekari euskalduna

HERRIAK HERRIARENTZAT
EGINA
EUSKAL TALDE GUZTIENTZAT
ZABALIK

HARPIDETZA

Barruan.....	600	pezta
Korreo batasuneko herrietan	700	
Atzerrietako beste herrietan	1.100	
Airez	1.700	
Salmenta (ale bakoitzeko)	25	

Zeruko Argia
Okendo 22
DONOSTIA

Jaun-andreok: astekari hau astero nahi nukeela adierazi nahi dizue- ut orri honen bidez.

Izena.....
Deitura.....
Helbidea.....
Herria.....
Prob.....
Adina.....
Ogibidea.....
C/C. Nom:.....
Zenbakia.....

